

by mu bez žádaného (přísežného) vyúčtování nebylo možno domáhati se nároků z rozvázání sporného právního poměru se žalovanou. Žalobce nebyl vyloučen ze správy společného podniku, byla mu předložena bilance k 15. březnu 1927, kterou podepsal, a inventuru k této bilanci, měl tedy zajisté možnost, by si podle směrnic stanovených úmluvou ze dne 21. února 1927 ujasnil své nároky a mohl je zažalovati. Určení přesné výše nároků, vyřízení případných rozporů o správnosti bilance a pod. mohl ponechati úpravě žalobní prosby po výsledku jednání a dokazování v zahájeném sporu, v němž se mohl ve svůj prospěch dovolávati všech knihovních dokladů. Tím padá též další žalobní žádání, o němž nižší soudy dosud rozhodly, kterým se žalobce domáhá odsouzení žalované k přísežnému stvrzení žádaného udání jmění a vyúčtování. Nepřísluší-li žalobci nárok v tomto směru uplatňovaný, nemůže od žalované žádati ani složení vyjevovací přísahy podle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. Stačí proto podotknouti, že žalobce nic netvrdil, z čeho by bylo lze souditi, že v souzeném případě jde o zamlčení nebo zatajení jmění, a že jinak podle uvedeného předpisu zákona povinnost složit vyjevovací přísahu stihá jen toho, kdo podle občanského práva jest povinen udati jmění nebo dluhy, což nelze stotožňovati s povinností přísežného stvrzení správnosti účtu. Takovou povinnost zákon nestanoví (srv. Neumann, Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen I., 1927 str. 372 a rozhodnutí nejv. soudu víd. sb. Gl. U n. ř. čís. 1152, 1406 a 3418).

Čís. 9916.

Nájemník, jenž složil stavební příspěvek, nemůže se domáhati jeho vrácení, třebas byla nájemní smlouva pronajímatelem předčasně zrušena, bylo-li v nájemní smlouvě ustanoveno, že nájemce nemá nárok na vrácení stavebního příspěvku, ani kdyby byla nájemní smlouva pronajímatelem předčasně zrušena pro nesplnění závazků převzatých nájemcem ve smlouvě.

Stavebním příspěvkem zvyšuje se po hospodářské stránce úplata za užívání najaté místnosti.

Pokud nepoměr mezi plněním a vzájemným plněním nezakládá o sobě nemravnost smlouvy.

(Rozh. ze dne 15. května 1930, Rv I 770/30).

V nájemní smlouvě, již najal žalobce od žalovaných krám, zavázal se žalobce zaplatiti žalovaným stavební příspěvek 10.000 Kč. Podle odstavce 5. nájemní smlouvy bylo sjednáno, že stavební příspěvek přechází do neobmezeného vlastnictví žalované strany, a to tak, že po skončení nájmu nemá žalující strana nárok ani na úplné vydání stavebního příspěvku ani na částečné. Dále podle odstavce 10. smlouvy byla žalovaná strana oprávněna při nedodržení smluvních podmínek smlouvu ihned zrušiti, a to tak, že žalobce nemůže žádati ani stavební příspěvek,

ani náhradu škody. Tvrdě, že nájemní smlouva byla žalovanými předčasně zrušena, domáhal se žalobce vrácení části stavebního příspěvku. Procesní soud první stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce založil žalobní nárok po právní stránce na předpis § 1435 obč. zák. a odůvodnil jej po skutkové stránce tím, že zaplatil z ujednaného stavebního příspěvku 10.000 Kč polovici 5.000 Kč vzhledem na ujednanou nájemní dobu deseti let, že však žalovaná strana zrušila nájemní smlouvu již po 8½ měsíci, takže odpadl právní důvod, by si ponechala stavební příspěvek za dobu, po kterou žalobce již nebyl a není nájemníkem. Předpis § 1435 obč. zák. předpokládá bezdůvodné obohacení strany jedné na úkor strany druhé, protože pominul právní důvod podržení plnění (causa finita). Žalobce není v právu, protože podle odstavce V. nájemní smlouvy přešel stavební příspěvek do neobmezeného vlastnictví pronajímatelů a protože podle odstavce X. téže nájemní smlouvy nemá nárok na částečné nebo celkové vrácení stavebního příspěvku ani, kdyby žalovaní (pronájemci) předčasně zrušili nájemní smlouvu proto, že žalobce (nájemník) nesplnil závazky ve smlouvě převzaté, což — jak nesporno — se stalo. Byla tedy zaplacená polovice stavebního příspěvku žalovanými přijata a podržena podle smluvního jejich práva, t. j. podle čl. V. a X. nájemní smlouvy, a nikoli bezdůvodně. Žalobce ovšem věděl o této slabině svého stanoviska a proto uplatnil dále, že prý se úmluva podle odstavce X. smlouvy příčí dobrým mrávům a jest podle § 879 obč. zák. nicotná, a odůvodnil to jednak úvahou, že prý stavební příspěvek jest vlastně také nájemným podle § 1090 obč. zák. (mimo ujednané nájemné 500 Kč měsíčně), jednak to odůvodnil tvrzením, že jeho plnění neodpovídá plnění strany druhé a že vzájemná plnění nejsou k sobě ve správném poměru. Onen důvod dovolatel již opustil, uznáváje, že šlo skutečně o příspěvek na adaptaci najatého krámu, nikoliv o součást nájemného, k čemuž lze dodat, že se takovým stavebním příspěvkem ve skutečnosti t. j. po hospodářské stránce zvyšuje úplata za užívání najaté místnosti. S druhým důvodem není v právu. Nižší soudy zjistily, že náklady na adaptaci činily přes 28.000 Kč, takže se žalobce zavázal k náhradě jen asi třetiny, a zjistily dále, že i činže z místnosti pro trafikou na náměstí byla úplně přiměřená. Ostatně, i kdyby tu byl nepoměr mezi plněním a vzájemným plněním, nezakládalo by to již o sobě nemravnost smlouvy. Předpoklady t. zv. smlouvy lichevní podle § 879 čís. 4 obč. zák. žalobce ani netvrdil, zejména tíseň a její využití t. j. vědomí a úmyslné těžení z tísně. Zákon neuvádí bližší známky pro pojem »nemravné smlouvy« a přenechává to úvaze soudu, hledí-li se ke zjištěným skutečnostem (sr. vysvětlivky str. 261 k § 879 III. novely). Žalobce jest obchodníkem, jenž podle zjištění prvního soudu věděl, že se o týž krám ucházejí jiní lidé, ale jemuž na tom záleželo, by

dostal koncesi pro trafikou na náměstí a jenž tedy své hospodářské zájmy odvažoval a přes to smlouvu tak, jak zní, uzavřel. Bylo tedy na něm, by plnil převzaté smluvní závazky, věda, jaké následky pro případ neplnění ujednal. Těmto následkům se nemůže vyhnouti povšechným tvrzením nemravnosti smlouvy, o níž tu nelze mluvit, ježto ani svým obsahem ani účelem neporušuje zásady obchodního styku nebo všeobecně uznané zásady mravní (sr. rozh. čís. 5903 sb. n. s.). Dodati jest jen tolik, že nájemní smlouva nepodléhala ochraně nájemníků podle § 31 (1) čís. 4 zákona ze dne 28. března 1928 čís. 44 sb. z. a n.

Čís. 9917.

Zemřel-li protokolovaný kupec jednotlivce, jehož firma měla sídlo na Slovensku, již před podáním žaloby, jest žalobu podati proti jeho dědici a prokázati úmrtním listem, že žalovaný jest dědicem.

Nejde o žalobu na dědice, bylo-li původní označení žalované firmy doplněno dodatkem: »k rukám dědiců zemřelého majitele firmy«.

Nebyla-li žaloba znějící proti protokolované firmě kupce jednotlivce na Slovensku doručena k vlastním rukám majitele firmy nebo prokuristy, nýbrž jen k rukám osob, které žalobce nikoliv v žalobě samé, nýbrž jen v podání určeném pro soud označil jako dědice zemřelého majitele firmy, ale o nichž nebylo v žalobě tvrzeno, že jsou také nynějšími majiteli firmy, nebylo doručení provedeno řádně a nebylo tu promeškání, když se tyto osoby k roku nedostavily.

(Rozh. ze dne 16. května 1930, R I 298/30.)

Žalobě pražské firmy proti protokolované firmě Mikuláš R., obchod se železem ve Zvolení na Slovensku procesní soud první stolice rozsudkem pro zmeškání vyhověl. V odvolání uplatňovaly vdova a dcera po Mikuláši R-ovi, že tu není zmeškání, ježto Mikuláš R., majitel protokolované firmy Mikuláš R., zemřel již dne 28. prosince 1929, kdežto žaloba byla podána dne 15. ledna 1930, takže žalované straně nemohla býti doručena. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek první stolice i s předchozím řízením počínajíc doručením žaloby jako zmatečné a vrátil věc prvnímu soudu s poukazem, by dále po zákonu jednal.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Žalující strana opustila v rekursu své dřívější stanovisko, které zůstávala ještě v odvolací odpovědi, že žalovanou stranou jest protokolovaná firma Mikuláš R., obchod se železem ve Zvolení na Slovensku, zastoupená dědici zesnulého majitele, pokud se týče pozůstalost zemřelého majitele, a snaží se nyní dovozovati, že prý žalovala přímo dědičky zesnulého majitele firmy pod dosavadní firmou. Jde tu o otázku, kdo má býti žalován a komu má býti žaloba doručena, zemřel-li protokolovaný kupec jednotlivce již před podáním žaloby. V souzeném případě